

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 231
van **STEPHANIE D'HOSE**
datum: 16 maart 2020

aan **JAN JAMBON**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

Biënnale van Venetië - Selectieprocedure artistiek concept

De Biënnale van Venetië is een van de belangrijkste evenementen in de beeldende kunsten. Om de vier jaar krijgt Vlaanderen de kans om zich in het paviljoen te laten zien. Het Departement Cultuur, Jeugd en Media heeft samen met de jury de selectieprocedure voor de invulling van het Belgische paviljoen aangepast.

Voorheen was het zo dat elke vier jaar een gerenommeerd kunstenaar aan de beurt kwam (het zogenaamde representatieve element). Deze aanpak wordt nu door het departement in zijn communiqué 'eerder conservatief genoemd', want het was op voorhand duidelijk wat voor soort tentoonstelling er in het paviljoen te zien zou zijn. Voortaan wordt er echter inhoudelijk gewerkt en zal een curator samen met een of meerdere kunstenaars de kans krijgen om een artistiek concept uit te werken. Middels deze nieuwe aanpak wil men een bijdrage leveren aan het internationale artistieke discours en ook over de lands- en taalgrenzen heen kijken. Een jury zal zich de komende tijd over de deelname voor 2021 buigen.

Deze jury werd samengesteld door het Departement CJM en bestaat uit acht personen, die kennis moesten hebben over het Vlaamse/Belgische kunstenveld, de Biënnale, de diverse samenleving, vernieuwende tendensen in het kunstenveld en de kunstmarkt. Deze achtkoppige jury zal op haar beurt aan drie tot zes mogelijke curatoren vragen om een concept uit te werken en voor te stellen. Daarna volgt dan een evaluatie en keuze voor de uiteindelijke curator die het Belgische paviljoen mag invullen op de Biënnale van 2021.

1. Kan de minister meer toelichting geven bij de keuze om het roer inhoudelijk om te gooien wat betreft de selectieprocedure en hoe deze verandering tot stand kwam?
2. Waarom wordt er afgestapt van een open call-procedure, en zal er voortaan een kleine selectie van mogelijke curatoren gemaakt worden door een jury?
3. Hoe kwam de selectie van de nieuwe juryleden tot stand?
4. Zonder afbreuk te doen aan de expertise van de acht personen die in de nieuwe jury zetelen: is het geen lacune dat de jury geen kunstenaars zelf telt?

JAN JAMBON

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

ANTWOORD

op vraag nr. 231 van 16 maart 2020

van **STEPHANIE D'HOSE**

1. De reflectie over de selectieprocedure werd al opgestart vóór de vorming van de huidige regering. Mijn departement heeft in de zomer van 2019 een groep van experts samengebracht voor een brainstorm over de volgende deelname aan de Biënnale van Venetië. Uit die reflectie kwamen verschillende ideeën. Het voorstel om voor de Biënnale van 2021 de vraag te stellen aan een aantal curatoren om een concept uit te denken, kwam als meest haalbare naar voren. Het Departement CJM heeft dit verder in een procedure uitgewerkt.

Iedereen weet dat Venetië een belangrijk ijkpunt voor de beeldende kunsten is. Zowel voor de kunstenaars die in de paviljoenen staan als voor de landen die ze vertegenwoordigen. In het Belgische paviljoen werden tot nu toe vooral solo's van kunstenaars getoond. Voor de Vlaamse inzendingen was dit zeker het geval. Doordat Vlaanderen slechts om de vier jaar het paviljoen kan invullen en doordat Vlaanderen een rijke kunstenscene heeft, waarvan een aantal kunstenaars zeker het potentieel heeft om het paviljoen in te vullen, kwamen bij de selecties van de voorgaande deelnames steeds een beperkt aantal van onze meest vooraanstaande kunstenaars boven aan de lijst van mogelijke kandidaten. Dit gaf een zekere voorspelbaarheid, die evenwel steeds geleid heeft tot goede tentoonstellingen. Met de aanpassing van de procedure, wil de overheid uitgaan van een andere benadering die mogelijk een minder voorspelbare invulling aan het paviljoen geeft. Het is onze indruk dat, door de nadruk te leggen op het voorafgaande proces van de curator, een grotere groep kunstenaars kans maakt om voor het paviljoen in aanmerking te komen. Ook kunstenaars die met een andere procedure misschien minder kans maken om in het vizier van een jury te komen.

Hoewel deze editie in het proces meer aandacht besteed wordt aan de inhoudelijke onderbouwing van de curator, zullen het toch uiteindelijk de kunst en de kunstenaar(s) zijn die centraal staan in de tentoonstelling.

2. De selectieprocedure voor de Biënnale is nooit vast geweest. Deze wordt bij elke deelname aan de Biënnale in vraag gesteld. Tot en met 2013 regelde de beoordelingscommissie beeldende kunsten, die toen nog een vaste commissie was, dit intern en droeg een beeldende kunstenaar voor aan de minister. In 2017 werd voor de eerste keer een open oproep voor een duo kunstenaar/curator gelanceerd. Voor 2021 werd het een besloten oproep voor een curator.

Mijn kabinet was voorstander om hiervoor een open oproep te lanceren, maar volgde het oordeel van het departement dat dit, door het opschuiven van de procedure door de late regeringsvorming, te veel tijd in beslag zou nemen.

Na afloop zal de deelname aan de Biënnale van 2021 geëvalueerd worden. Voor de volgende deelname aan de Biënnale voor beeldende kunsten in 2025 zal de overheid opnieuw bekijken hoe we de selectie organiseren en hiervoor ook in dialoog gaan met de sector.

Ook bij verschillende andere landen ligt de selectieprocedure niet vast en wordt er met deze procedures geëxperimenteerd. Ik ben van mening dat dit een gezonde manier is om de Biënnale levendig te houden. Het concept van de landenvertegenwoordiging is eigenlijk iets van het verleden en mochten alle landen hier gelijk en statisch mee omgaan, zou de Biënnale ook aan relevantie inboeten.

3. Voor de samenstelling van de jury werd uitgegaan van een aantal competenties die een jury als geheel moet bezitten:
 - Kennis van het Vlaamse en Belgische kunstenveld
 - Kennis van de Biënnale van Venetië
 - Kennis van de diverse samenleving
 - Voeling met vernieuwende tendensen in het kunstenveld
 - Voeling met de kunstmarkt

Daarnaast werd ook rekening gehouden met de gangbare aandacht voor diversiteit (gender, culturele achtergrond, leeftijd) en met het principe dat een jury best niet te groot is (5 à 7 personen).

Het departement heeft extern en intern mogelijke juryleden afgetoetst en een voorstel aan mij geformuleerd. In overleg met mijn kabinet is de huidige jury samengesteld.

4. De jury bestaat uit zeven juryleden, een onpartijdige voorzitter en een onpartijdige secretaris (deze twee laatsten hebben geen stemrecht en nemen geen standpunt in).

Binnen dit kader werd met de nodige zorg een jury samengesteld. Dat hierin geen kunstenaar zit is eerder een gevolg van het zo goed mogelijk invullen van de gezochte competenties van de jury als geheel, dan wel een bewuste keuze. Daarbij moet ook rekening gehouden worden met het feit dat een kunstenaar, als die in de jury zetelt, zelf niet in het paviljoen kan staan.

Tenslotte kan ik nog vermelden dat in de expertengroep die voorafging aan de procedure, wel twee kunstenaars zaten.